

RIKOSPROSESSI- OIKEUS

Antti Jokela

ALMA TALENT ■ Helsinki 2018

Tilaa RIKOSPROSESSIOIKEUS-kirja Alma Talent Shopista:
shop.almatalent.fi

5., uudistettu painos

Copyright © 2018 Alma Talent Oy ja Antti Jokela
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

ISBN 978-952-14-3357-3
ISBN 978-952-14-3358-0 (verkkokirja)

Kansi: Timo Martikainen
Taitto: Marja-Leena Saari

Paino: BALTO print Liettua 2018

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

Sisällys

ALKUSANAT 1. PAINOKSEEN	V
ALKUSANAT 2. PAINOKSEEN	VII
ALKUSANAT 3. PAINOKSEEN	VIII
ALKUSANAT 4. PAINOKSEEN	IX
ALKUSANAT VIIDENTEEN, UUDISTETTUUN PAINOKSEEN	XI
LYHENTEITÄ	XXXI
I RIKOSPROSESSIN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	1
1.1 Rikosprosessin uudistaminen osana oikeuslaitoksen kokonaisuudistusta	1
1.1.1 Oikeudenkäyntiuudistukset rikosasioissa	1
1.1.2 Esitutkinta- ja pakkokeinolait	3
1.1.3 Syyttäjälaitoksen uudistaminen	5
1.1.4 Rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyt	6
1.2 Rikosprosessin päävaiheet, tehtävät ja tavoitteet	7
1.2.1 Rikosprosessin päävaiheet	7
1.2.2 Rikosprosessin tehtävät ja tavoitteet	9
1.3 Menettelyperiaatteet rikosprosessissa	12
1.3.1 Yleistä	12
1.3.2 Oikeudenkäynnin julkisuus	13
1.3.3 Suullisuus	17
1.3.4 Välittömyys	21
1.3.5 Keskitys	22
1.3.6 Akkusatorinen menetelmä	23
1.3.7 Virallisperiaate ja syytetyn suosiminen	26

1.4	Perustuslailliset ja kansainväliset velvoitteet	27
1.4.1	Ihmis- ja perusoikeuksien merkitys	27
	A. Ihmisoikeussopimusten velvoittavuus	27
	B. Perusoikeus- ja perustuslakiuudistukset	29
1.4.2	Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin	31
1.4.3	Syyttömyysolettama	34
1.4.4	Vastapuolten tasavertaisuusperiaate ja kuulemisperiaate	34
1.4.5	Oikeudenkäynnin joutuisuusvaatimus	37
1.4.6	Asian kiireelliseksi määrääminen ja viivästys-hyvitys	43
1.5	Ulkomainen vertailu	47
1.5.1	Yleisiä huomioita	47
1.5.2	Ruotsi	48
1.5.3	Norja	52
1.5.4	Tanska	54
II	RIKOSPROSESSIN ASIANOSAISET JA TUOMIOISTUIMET	57
2.1	Syyttäjät	57
2.1.1	Uusi syyttäjäorganisaatio	57
2.1.2	Syyttäjän asema ja tehtävät	64
2.1.3	Syyttäjän esteellisyys	67
2.1.4	Syyttäjän roolia koskevat ohjeet	71
2.2	Asianomistaja	73
2.2.1	Asianomistajapiiri	73
2.2.2	Asianomistajan asema ja oikeudet	80
2.3	Syytetty	83
2.3.1	Syytetyn prosessuaalinen asema	83
2.3.2	Syytetyn vähimmäisoikeudet	85
2.3.3	Vastajakelpoisuus rikosasioissa	86
2.4	Tuomioistuimet	87
2.4.1	Tuomioistuinorganisaation perusteet	87
2.4.2	Käräjäoikeuden kokoonpanot rikosasioissa	88
	A. Vaihtoehdot	88
	B. Lautamieskokoonpano	89
	C. Lakimieskokoonpano	90

D. Valmistelu yhden tuomarin kokoonpanossa	91
E. Yhden tuomarin kokoonpano vähäisissä rikosasioissa ja kirjallisessa menettelyssä	91
F. Yhden tuomarin kokoonpano eräissä erityistapauksissa.	95
2.5 Tuomioistuinten toimivalta	96
2.5.1 Yleinen oikeuspaikka rikosasioissa	96
2.5.2 Rikosyhteyteen perustuva oikeuspaikka	97
2.5.3 Rikosasian siirtäminen	98
2.5.4 Erityiset oikeuspaikat rikosasioissa	100
2.5.5 Arvioita ja uudistusnäkymiä.	101
2.5.6 Kansainvälinen toimivalta	102
III ASIANOSAISTEN EDUSTAJAT JA OIKEUSAPU	105
3.1 Laillinen edustaja.	105
3.2 Oikeudenkäyntiasiamies ja -avustaja	107
3.2.1 Asianosaisen oikeus asiamiehen ja avustajan käyttöön	107
3.2.2 Asiamiehen ja avustajan yleinen kelpoisuus . . .	109
3.2.3 Asiamiehen ja avustajan erityiset kelpoisuus- ehdot.	113
3.2.4 Kelpoisuusvaatimusten valvonta	115
3.2.5 Oikeudenkäyntivaltuutus.	118
3.3 Asianosaisen oikeus maksuttomaan oikeusapuun	120
3.3.1 Maksuton oikeusapu perus- ja ihmis- oikeutena.	120
3.3.2 Oikeusapulain tausta	124
3.3.3 Maksuttoman oikeusavun ulottuvuus ja sisältö.	125
3.3.4 Avustajan saannille asetetut rajoitukset	132
3.3.5 Avustajan tehtävät ja palkkio	137
3.4 Syytetyn julkinen puolustus	143
3.5 Tuomioistuimen asianomistajalle määräämä avustaja .	148
3.6 Tukihenkilö	154

3.7 Puolustajan, asianomistajan avustajan ja tukihenkilön määrääminen, tehtävät ja palkkio	157
3.7.1 Puolustajan ja asianomistajan oikeuden- käyntiavustajan kelpoisuus	157
3.7.2 Puolustajan, asianomistajan avustajan ja tukihenkilön määrääminen	158
3.7.3 Puolustajan ja avustajan tehtävät ja palkkio . . .	161
IV ESITUTKINTA JA PAKKOKEINOT RIKOSASIOISSA	167
4.1 Esitutkinta	167
4.1.1 Esitutkinnan tavoitteet ja yleiset tutkinta- periaatteet	167
4.1.2 Tutkintaviranomaiset ja syyttäjän osallistuminen tutkintaan	172
4.1.3 Esitutkinnan toimittamisvelvollisuus ja mahdollisuudet sen rajoittamiseen	178
4.1.4 Kuulustelut esitutkinnassa	186
4.1.5 Esitutkinnan päättäminen	195
4.2 Rikosprosessuaaliset pakkokeinot	196
4.2.1 Pakkokeinojen tarkoitus ja sääntely	196
4.2.2 Kiinniottaminen, pidättäminen ja vangitseminen	199
A. Kiinniottaminen ja itseapu	199
B. Pidättäminen	202
C. Vangitseminen	205
4.2.3 Matkustuskielto	210
4.2.4 Rikosprosessuaalinen vakuustakavarikko	212
4.2.5 Tutkintatakavarikoiminen	216
A. Yleiset edellytykset	216
B. Asiakirjan takavarikoiminen ja jäljentäminen	217
C. Postilähetyksen takavarikoiminen	222
D. Takavarikoimisesta päättäminen	223
4.2.6 Kotietsintä, paikanetsintä ja laite-etsintä	224
4.2.7 Henkilöön kohdistuva etsintä ja henkilö- tuntomerkkien ottaminen	229

4.2.8	Salaiset pakkokeinot	231
	A. Soveltamisala ja edellytykset	231
	B. Telepakkokeinot	232
	C. Tarkkailu ja peitelty tiedonhankinta	236
	D. Peitetoiminta ja valeosto	239
	E. Tietolähdetoiminta ja valvottu läpilasku . . .	246
	F. Salaisten pakkokeinojen valvonta ja ylimääräisen tiedon käyttö	249
	G. Siviili- ja sotilastiedustelu	251
4.2.9	Julkisuus pakkokeinoasioissa	253
V	SYYTEHARKINTA JA SYYTEOIKEUS.	257
5.1	Syyteharkinta	257
5.2	Syyttäjän syyteoikeus	262
5.2.1	Ensisijainen syyteoikeus	262
5.2.2	Virallisen syytteen alaiset ja asianomistaja- rikokset	263
5.2.3	Syytteet useampia osallisia vastaan ja yhdellä teolla tehdyistä rikoksista	265
5.2.4	Vajaavaltaista vastaan tehdyt rikokset	267
5.2.5	Syyttämispyyntöjen tekeminen	268
5.3	Syytekynnys	270
5.4	Syyteneuvottelu ja tuomioesitys	272
5.5	Harkinnanvaraiset perusteet jättää syyte nostamatta .	275
5.5.1	Syytteestä luopumista koskevien säännösten tausta ja tarkoitus	275
5.5.2	Vähäisyysperuste	281
5.5.3	Nuoruusperuste	281
5.5.4	Kohtuusperuste	282
5.5.5	Yhtymisperuste	284
5.5.6	Kustannusperuste	284
5.5.7	Tunnustamisperuste	285
5.5.8	Huumausaine- ja tieliikenne rikokset	286
5.5.9	Menettämiskaatumuksen esittämättä jättäminen	287

5.6	Menettelyistä syyttäjän jätettyä syyte nostamatta	288
5.6.1	Syyttäjän ilmoitusvelvollisuus	288
5.6.2	Syyttämättä jätetyn oikeus saattaa syyttäjän ratkaisu tuomioistuimen käsiteltäväksi	288
5.6.3	Syyttämättäjäättämispäätöksen peruuttaminen	290
5.7	Syytteen ja sen yhteydessä esitetyn yksityis-oikeudellisen vaatimuksen peruuttaminen	292
5.8	Asianomistajan syyteoikeus	294
5.8.1	Toissijainen syyteoikeus	294
5.8.2	Oikeus yhtyä syytteeseen	297
5.8.3	Asianomistajan muutoksenhakuoikeus	298
5.8.4	Peruutettu syyte	299
5.8.5	Asianomistajan luopuminen syytteestä ja syyttämispyyntöön peruuttaminen	302
5.8.6	Syyteoikeus asianomistajan kuoltua	305
VI	YKSITYISOIKEUDELLISTEN VAATIMUSTEN KÄSITTELY	
	SYYTEASIAN YHTEYDESSÄ	307
6.1	Yksityisoikeudellisten vaatimusten luonne rikosprosessissa	307
6.2	Adheesioperiaatteen soveltaminen	309
6.3	Yhdistäminen ja erottaminen	313
6.4	Regressi- ja muut seurannaiskanteet	316
6.5	Käsittelyn jatkaminen syytteen ratkaisemisen tai vaatimusten peruuttamisen jälkeen	318
6.6	Syyttäjä asianomistajan yksityisoikeudellisten vaatimusten ajajana	320
6.7	Korvausvaatimusten käsittelystä	326
VII	RIKOSASIAN VIREILLEPANO JA VALMISTELU	331
7.1	Syytteen vireillepano	331
7.1.1	Syytteen nostaminen ja julkiseksi tulo	331
7.1.2	Haastehakemuksen sisältö	337
7.1.3	Haastehakemuksen yhteydessä toimitettavat asiakirjat	346

7.2 Tuomioistuimen alustavat toimenpiteet	348
7.2.1 Haastehakemuksen täydentäminen	348
7.2.2 Asian jättäminen tutkimatta haastetta antamatta.	349
7.2.3 Esitutinnan täydentäminen	350
7.3 Haaste	351
7.4 Tiedoksianto	353
7.5 Vastauksen sisältö	358
7.6 Valmistelun jatkaminen	362
7.6.1 Valmisteluistunnon järjestäminen ja muoto.	362
7.6.2 Valmistelussa selvitettävät kysymykset	364
7.6.3 Valmistelun suullisuudesta.	366
7.6.4 Muut valmistavat toimenpiteet	368
7.7 Asian siirtäminen pääkäsitteelyyn	369
7.8 Syytteen muuttaminen	375
7.8.1 Syytteen laajentaminen	375
7.8.2 Syytteen tarkistaminen ja täydentäminen.	376
7.8.3 Asianomistajan vaatimusten muuttaminen.	381
7.9 Syytteiden käsitteleminen yhdessä	383
VIII PÄÄKÄSITTELY	385
8.1 Pääkäsitteelyn tarkoitus ja pääpiirteet rikosasioissa	385
8.2 Pääkäsitteelyn aloittaminen	387
8.2.1 Tuomioistuimen toimenpiteet ennen pääkäsitteelyn aloittamista.	387
8.2.2 Pääkäsitteelyn peruuttaminen	388
8.2.3 Pääkäsitteelyn aloittaminen esteestä huolimatta.	394
8.2.4 Todistelun vastaanotto pääkäsitteelyn peruuttamisesta huolimatta	398
8.3 Pääkäsitteelyn kulku syyttäjäjutuissa	401
8.3.1 Käsitteelyn vaiheittainen eteneminen	401
8.3.2 Alkukeskustelu.	402
8.3.3 Asiaesittely.	404

8.3.4	Todistelun vastaanotto	406
8.3.5	Loppukeskustelu	414
8.4	Pääkäsittelyn suullisuus, välittömyys ja keskitys	416
8.4.1	Asianosaissuullisuus pääkäsittelyssä	416
8.4.2	Pääkäsittelyn välittömyys	420
8.4.3	Keskitysperiaatteen toteutuminen	421
	A. Pääkäsittelyn yhtäjaksoisuus	421
	B. Pääkäsittelyn keskeyttäminen	422
	C. Pääkäsittelyn lykkääminen	423
	D. Uusi pääkäsittely	427
8.5	Tuomioistuimen prosessinjohto rikosasian pääkäsittelyssä	431
8.5.1	Muodollinen prosessinjohto	431
8.5.2	Aineellinen prosessinjohto	434
8.6	Pääkäsittelyn täydentäminen	440
8.7	Tunnustamisoikeudenkäynti	442
8.8	Käsittelyn julkisuus	445
8.8.1	Yleisöjulkisuuden ulottuvuus ja sisältö	445
8.8.2	Suljetun käsittelyn tilanteet	447
8.8.3	Asianosaisjulkisuus ja tarpeellisten henkilöiden läsnäolo-oikeus suljetussa käsittelyssä	452
8.8.4	Oikeudenkäyntiasiakirjojen julkisuus	453
8.8.5	Menettely- ja järjestysmääräyksiä	460
	A. Julkisuuskysymysten käsittely	460
	B. Läsnäolon rajoittaminen	461
	C. Lupa oikeudenkäyntiaineiston tallentamiseen	461
8.8.6	Julkisuuskysymyksen uudelleen käsittely ja muutoksenhaku	464
8.9	Rikosasian käsittelykieli ja tulkkaus	465
IX	ASIANOMISTAJAJUTTUJEN KÄSITTELY	471
9.1	Asianomistajaprosessien sääntelystä	471
9.2	Haastehakemus asianomistajajutuissa	472

9.3	Asian ratkaiseminen haastetta antamatta	474
9.4	Haaste asianomistajajutuissa	475
9.5	Asian muu valmistelu	476
9.6	Asian siirtäminen pääkäsitteeseen	482
9.7	Pääkäsitteely asianomistajajutuissa	485
X	ASIANOSAISTEN LÄSNÄOLO JA SEURAAMUKSET	
	POISSAOLOSTA	489
10.1	Käsitteellisiä ja periaatteellisia lähtökohtia	489
10.2	Asianosaisen läsnäolovelvollisuus rikosasioissa	494
10.3	Poissaoloseuraamukset syyttäjäjutussa	498
10.4	Poissaoloseuraamukset asianomistajajutussa	501
10.5	Laillinen este	503
10.6	Tuomioistuimeen noutaminen	504
10.7	Rikosasian tutkiminen ja ratkaiseminen syytetyn poissaolosta huolimatta	505
10.7.1	Uudistuksen tausta	505
10.7.2	Poissaolokäsittelyn tilanteet ja edellytykset.	507
10.7.3	Menettely syytetyn poissa ollessa	510
10.7.4	Poissaolokäsittelyssä tuomittavat seuraamukset	511
10.8	Kirjallinen menettely rikosasioissa	516
10.8.1	Uudistuksen tausta ja tavoitteet	516
10.8.2	Kirjallisen menettelyn edellytykset.	518
10.8.3	Seuraamuksia koskevat rajoitukset	522
10.8.4	Menettelysäännökset ja toimintamallit.	523
10.8.5	Oikeudenkäyntiaineisto ja näyttö	530
10.8.6	Ratkaisun antaminen.	531
XI	TODISTELU	533
11.1	Todistelusta yleensä	533
11.1.1	Todistus oikeudellisia peruskäsitteitä	533
11.1.2	Vapaa todistusten harkinta	536
11.1.3	Tunnustus.	538

11.2 Todistelumenettelystä	541
11.2.1 Asianosaisten ja tuomarin rooli todisteiden hankinnassa	541
11.2.2 Todistelun suullisuus	546
A. Todistajankertomusten lukemis- ja viittauskielto	546
B. Poikkeukset todistelun suullisuudesta	549
C. OK 17:47:n ulottuvuus	550
11.2.3 Todistelun välittömyys	551
A. OK 17:24:n pääsääntöinen kieltö	551
B. Yksityisluonteisten kirjallisten kertomusten käyttökiellon ulottuvuus	552
C. Esitutkinnassa annetut lausumat	559
D. Kuva- ja äänitallenteiden käyttö todisteena	564
E. Kuulopuhetodistelu	568
11.2.4 Poikkeukset todistelun välittömyydestä	570
A. Todistelun vastaanottaminen pääkäsittelyn ulkopuolella	570
B. Ulkomainen oikeusapu	573
11.3 Todistaja	575
11.3.1 Todistajan käsite ja kelpoisuus	575
11.3.2 Todistajan kutsuminen	580
11.3.3 Todistajan suojeleminen	582
11.3.4 Anonyymi todistelu	590
A. Anonyymien todistelun sallittavuus	590
B. Anonymiteetistä päättäminen	596
C. Anonyymien todistelun vastaanottaminen	597
11.3.5 Pakkokeinot todistelun turvaamiseksi	600
11.3.6 Todistajanpalkkiot	602
11.4 Todistamisvelvollisuuden rajoitukset	605
11.4.1 Lähiomaisen kieltäytymisoikeus	605
11.4.2 Todistajan salassapitovelvollisuus	607
11.4.3 Todistajan vaitiolo-oikeus	612
A. Itsekriminointi- ja lähiomaissuoja	613
B. Liike- ja ammattisalaisuus	615

C. Lähdesuoja	616
D. Anonyymi todistaja	618
11.4.4 Poliisin vaitiolovelvollisuus ja -oikeus	619
11.5 Todistajan kuulustelu	622
11.5.1 Varsinaista kuulustelua edeltävät toimet	622
11.5.2 Pääkuulustelu	624
11.5.3 Vastakuulustelu ja tarkentavat kysymykset.	627
11.5.4 Lapsen ja muiden herkkien henkilöiden kuulustelu	630
11.5.5 Todistajalle esitettävien kysymysten laatu	633
11.5.6 Todistajien kuulustelu vastakkain	635
11.5.7 Todistelun vastaanotto kuva- ja ääninyhteyden välityksellä.	636
11.6 Asianosaisen kuulustelu todistelutarkoituksessa	642
11.7 Asiantuntijatodistelu	645
11.8 Asiakirjatodistelu	650
11.8.1 Asiakirjatodisteiden sisältö ja merkitys	650
11.8.2 Asiakirjan esittämis- eli editiovelvollisuus.	653
11.9 Katselmus	656
11.10 Todisteiden arviointi	658
11.10.1 Todistusharkinta.	658
A. Todistusharkinnan sisältö	658
B. Todistusmenetelmät	659
C. Todistajan psykologia	664
D. Hyödyntämiskielto.	666
11.10.2 Todistustaakka ja tuomitsemiskynnys rikosasioissa	680
XII OIKEUDENKÄYNTIKULUJEN KORVAAMINEN RIKOS-	
ASIOISSA.	689
12.1 Rikosasian kulusäännösten tausta ja pää-	
 piirteittäinen sisältö	689
12.2 Asianomistajan kulut ja korvausvelvollisuus	690
12.2.1 Asianomistajan yksin ajamat rikosasiat.	690

12.2.2 Syyttäjän syytteeseen yhtyneen asianomistajan kulut ja korvausvelvollisuus	692
12.2.3 Asianomistajan korvausvelvollisuus valtiolle . . .	696
12.2.4 Asianomistajan kulujen korvaaminen rikos- vahinkolain nojalla.	698
12.3 Tuomitun korvausvelvollisuus valtiolle	699
12.4 Kulujen korvaaminen prosessuaalisena sanktiona	706
12.4.1 Syytetyn sanktioluonteinen korvausvastuu	706
12.4.2 Asiamiehen ja avustajan korvausvastuu	707
12.5 Korvausvastuu usean vastaajan kesken	709
12.5.1 Subjekttiivinen kumulaatio	709
12.5.2 Korvausvelvollisuuden jakaminen	710
12.6 Riita-asioiden kulusäännösten soveltaminen rikosasioissa	711
12.7 Menettelystä kuluasioissa	712
12.8 Syytteestä vapautetun oikeus kulukorvaukseen valtiolta	715
12.8.1 Korvausoikeuden perusteet ja korvattavat kustannukset	715
12.8.2 Korvausoikeuden menettäminen	723
12.9 Aiheettomasti epäillyn, pidätetyn tai vangitun oikeus korvaukseen	725
XIII RIKOSASIAN PÖYTÄKIRJA JA TUOMIO	727
13.1 Pöytäkirjaamisen merkitys	727
13.2 Käräjäoikeuden pöytäkirja	728
13.2.1 Pöytäkirjan laatiminen	728
13.2.2 Pöytäkirjan sisältö	729
A. Yleismääräykset	730
B. Suullisen valmistelun pöytäkirja	730
C. Pääkäsitteilyn pöytäkirja	731
13.2.3 Suullisen todistelun tallentaminen	733
13.2.4 Asiakirjavihko ja pöytäkirjan jäljennökset	736
13.3 Tuomion käsite ja jaotteluja	737

13.4 Käräjäoikeuden ratkaisu rikosasioissa	738
13.4.1 Tuomion sisältö.	738
A. Tuomion rakenne	738
B. Käsitteelytiedot	739
C. Perustelut, lainkohdat ja tuomiolauselma	742
13.4.2 Tuomiossa huomioon otettava oikeuden- käyntiaineisto	748
13.4.3 Syytesidonnaisuus	750
13.4.4 Tuomion antaminen	759
A. Tuomion julistaminen	759
B. Kansliatuomio.	762
C. Osatuomio	763
D. Välituomio määrättäessä vastaaja mielentilatutkimukseen	764
E. Tuomion varmentaminen ja toimittaminen asianosaisille	765
13.4.5 Virheen korjaaminen ja tuomion täydentäminen.	766
13.5 Äänestäminen	770
13.5.1 Äänestämisestä yleensä.	770
13.5.2 Äänestäminen rikosasiassa	772
A. Äänestysjärjestys	772
B. Äänten laskeminen	774
C. Äänestäminen erilaisista kysymyksistä.	775
13.6 Ratkaisun julkisuus	777
13.7 Ratkaisun lainvoimaisuus	779
13.8 Rikostuomion oikeusvoima	781
13.8.1 Oikeusvoiman perusta ja merkitys	781
13.8.2 Tuomioistuimen ratkaisujen oikeusvoima- kelpoisuus	783
13.8.3 Oikeusvoiman objektiivinen ulottuvuus rikosasioissa	784
13.8.4 Oikeusvoiman subjektiivinen ulottuvuus rikosasiassa.	788
13.8.5 Oikeusvoiman ulottuvuus toiseen prosessilajiin	789

XIV MUUTOKSENHAKU	801
14.1 Muutoksenhaun tarkoitus ja tehtävä	801
14.2 Muutoksenhakujärjestelmä ja -keinot	804
14.3 Muutoksenhaku käräjäoikeudesta hovioikeuteen	806
14.3.1 Valitusoikeus hovioikeuteen	806
A. Käräjäoikeuden ratkaisujen valitus- kelpoisuus	806
B. Ratkaisuun tyytyminen	810
C. Vastavalitusoikeus	810
D. Ennakkopäätösvalitus	818
E. Muutoksenhakulegitimaatio	820
14.3.2 Jatkokäsittelylupa	822
A. Valitusluvan tausta ja pääasiallinen sisältö ..	822
B. Jatkokäsittelyluvan edellytykset rikosasioissa	823
C. Luvan myöntämisperusteet	827
D. Menettely lupa-asiassa	838
14.3.3 Hovioikeuden tutkimisvalta ja oikeuden- käyntiaineisto	843
A. Oikeudenkäynnin kohde	843
B. Hovioikeuden harkintavallasta suhteessa asianosaisten vaatimuksiin	844
C. Kirjallinen ja suullinen oikeudenkäynti- aineisto	849
14.3.4 Valituksen tekeminen ja toimittaminen hovioikeuteen	850
A. Valittajan ja käräjäoikeuden tehtävistä muutoksenhaussa	850
B. Muutoksenhakuohjeet	851
C. Tyytymättömyyden ilmoittaminen	852
D. Valitusosoitus	857
E. Valituksen perilleajaminen	858
G. Aineiston toimittaminen hovioikeuteen ...	865
14.3.5 Valitusasian valmistelu hovioikeudessa	865
A. Valmistelun tarkoitus	865
B. Valmistelun aloittaminen	866

C. Valituksen tutkimatta jättäminen	868
D. Kirjallinen vastaus.	870
E. Kirjalliset lisälausumat.	873
F. Suullinen valmisteluistunto	875
G. Valmistelussa selvittävät ja päätettävät kysymykset	877
14.3.6 Asian ratkaiseminen esittelystä.	880
14.3.7 Pääkäsitteilyn tarkoitus ja toimittamis- perusteet	881
A. Pääkäsitteilyn tarkoitus.	881
B. Suullisesta käsitteilystä perus- ja ihmis- oikeutena	882
C. Pääkäsitteily asianosaisen vaatimuksesta.	886
D. Poikkeukset, jolloin pääkäsitteilyä ei toimiteta asianosaisen pyynnöstä huolimatta	888
E. Todistelun uskottavuuden arviointi pääkäsitteilyperusteena	893
F. Tuomion muuttamiskielto (luottamusperiaate).	900
G. Pääkäsitteilyn toimittaminen muutoin tarvittaessa	901
H. Pääkäsitteilyn laajuus.	902
14.3.8 Pääkäsitteilyyn kutsuminen.	902
A. Kutsusta huolehtiminen	902
B. Kutsun sisältö	903
C. Kutsun tiedoksianto	907
14.3.9 Seuraamus asianosaisen poissaolosta.	908
A. Valittajan poissaolo	908
B. Vastapuolen poissaolo	914
C. Asian ratkaiseminen asianomaisen poissaolosta huolimatta.	915
14.3.10 Menettely hovioikeuden pääkäsitteilyssä.	917
A. Käsitteilyjärjestys	917
B. Hovioikeuden johtama alkukeskustelu	918
C. Asianosaisten asiaesittely.	918

D. Todistelun vastaanotto	920
E. Loppukeskustelu	924
F. Pääkäsitteilyn suullisuus, välittömyys ja keskitys.	925
G. Käsitteilyn pöytäkirjaaminen ja äänittäminen	925
14.3.11 Asian ratkaiseminen hovioikeudessa.	925
A. Tuomion sisältö	925
B. Tuomion antaminen	928
C. Tuomion lähettäminen asianosaisille.	929
D. Jutun palauttaminen.	929
14.3.12 Hovioikeus ensimmäisenä oikeusasteena	932
14.4 Muutoksenhaku hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen	935
14.4.1 Valituslupa	935
14.4.2 Menettely korkeimmassa oikeudessa	939
14.4.3 Korkeimman oikeuden ratkaisu	941
14.5 Ylimääräinen muutoksenhaku	942
14.5.1 Yleistä	942
14.5.2 Tuomiovirhekantelu	944
14.5.3 Tuomionpurku	949
A. Rikostuomion purkaminen syytetyn eduksi.	949
B. Rikostuomion purkaminen syytetyn vahingoksi.	957
C. Erityistilanteita	958
D. Purkumenettely	959
14.5.4 Menetetyn määräajan palauttaminen	961
XV RIKOSPROSESSIN ERITYISIÄ LAJEJA	965
15.1 Rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettely	965
15.1.1 Yleinen sakkomenettely	965
15.1.2 Automaattinen liikennevalvonta	968
15.1.3 Muutoksenhaku.	969
15.1.4 Uudistuva sakkomenettely.	970

15.2 Lähestymiskieltoimenettely	972
15.2.1 Lähestymiskiellon edellytykset ja sisältö	972
15.2.2 Lähestymiskiellon määrääminen	974
KESKEISET LÄHTEET	979
OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO	1007
ASIAHAKEMISTO	1017